

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Norra Strö kyrka

Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av Norra Strö kyrka*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:69). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

14 oktober 2020

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:69
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV NORRA STRÖ KYRKA

Uppdragsgivare: Knadriks Kulturbygg AB, gränsgatan 19, 291 59 Kristianstad, org nr 55 6827-4061. Kontaktperson Karl-Magnus Melin

Område: NV Skåne, 6 km NV Krist. **Prov nr:** 08340-08374 **Antal såg+borrprov:** totalt 25

Dendrokronologiskt objekt: sågprov borrvprov

Resultat:

Dendro nr:	Provnr:beskr K=kor LH=långhus T=torn fd klockstapel bb=bindbj *=Lösfynd	Träd -slag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer Trädens dendrokronologiska enhetsgrupper samt vågat dateringsförslag inom parentes. Egenålder ±20 år. ST= Samma Träd
08340	LH10,blybr*	Ek	99;3	Sp 13,nära W	Ej datering		170
08341	LH1,stöttaN8	Ek	152	Ej Sp	Ej datering		220
08342	LH2,stöttaN10	Ek	48+4	Sp 0+4 ej W	Ej datering		100
08343	LH3,stöttaS10	Ek	120	Sp 2, ej W	1176	1184-1198	J 160
08344	LH4,bb5S	Ek	112;2	Ej Sp	1193	E 1203	J 150
08345	LH5,murrem*	Ek	209	Ej Sp	1204	E 1214	K 250
08346	LH6, bb11	Ek	94;2	Ej Sp	1205	E 1215	J 160
08346B	LH6B, bb11	Ek	92;2	Ej Sp	Ej datering		
08347	LH7,bb12	Ek	81;2	Sp 0 ej W	1158	E 1168	K 120
08348	LH8, bb8	Ek	47;2	Sp 1 ej W	1202	E 1211	J(1212-1226)90
08349	LH9, bb9	Ek	81	Ej Sp	Ej datering		
08350	Absid,murrem	Ek	50+ew	Sp 11+ew, W	Ej säker	JUNI	(Juni 1234) 80
08351	T1,överliggN	Ek	100+7	Sp 2+7 nära W	1463+7	1482±2	A 130
08352	T2,mittstolpe	Ek	110	Sp 14, W	1482	V 1482/83	A 140
08353	T3,stolpe1 Ö	Ek	55	Sp 2 ej W	1468	1476-1490	A (1478-1485) 120
08354	T4,stolpe1N	Ek	123	Sp 15, W	1483	V 1483/84	A 150
08355	T5,snedsträ V	Ek	88	Sp 15, W	Ej datering	V	120
08356	K1,inmur tro brandskadad	Ek	137;4	Ej Sp	Ej säker		(E 1148, E 1459)210
08357	K2, blybr*	Ek	143;2	Ej Sp	1173	E 1182	J 230
08358	K3,spån*	Ek	70;2	Ej Sp	1395	E 1405	Hörja 140
08359	K4,tro/blybr*	Ek	153;2	Sp 15, W	1395	V 1395/96	240
08361	LH11,bb2	Ek	140	Sp 1, ej W	1160	E 1168	(1169-1183) 200
08362	LH12,bb3	Ek	62	Sp 2, ej W	Ej datering		100
08363	LH13,bb4	Ek	83	Ej Sp	Ej datering		120
08364	LH14,bb9	Ek	60	Sp 1, ej W	1220	1229-1243	100
08365	LH15, bb10	Ek	137;2	Sp 1?, ej W	1220	1229-1243	J K 200
08366	LH16, bb13	Ek	136	Sp 3, ej W	1219	1226-1240	K 210
08367	LH17, bb14	Ek	89;2	Nära Sp?	Ej säker		(E 1165) 130

08368	LH18,stötta S3	Ek	44	Sp 1?, ej W	Ej datering		110
08369	LH19,stötta S8	Ek	115	Ej Sp	Ej datering		170
08370	LH20,stötta S9	Ek	114	Sp 3, ej W	1164	1171-1185	ST LH21 J 190
08371	LH21,stöttaN9	Ek	121	Sp 1½, ej W	1158	1171-1185	ST LH20 J 190
08372	SAKNAS	Ek					
08373	LH23,stöttaN13	Ek	69	Sp 7½, ej W	1225	1228-1242	ST LH24 100
08374	LH24,stöttaS13	Ek	56;2	Sp 7½, ej W	1226	1228-1242	ST LH23 100

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Resultatnoteringar inom parentes nedan är inte helt säkra.

Avverkning vinterhalvåret 1184/85-85/86 Prov 08343, 47, 57, 61, (67), 70 och 71

Det snäva dateringsspannet bygger på att alla prov är intvingade inom samma åldersspann man kan naturligtvis tänka sig att enskilda träd är avverkade något år före eller efter denna tid.

Avverkning år 1216 till 1229-1240

Prov 08344, 45, 46, 48, 64, 65, 66, 73 och 74. Alla kan vara avverkade 1229-1240 men de fyra förstnämnda uppvisar mycket närliggande yttersta årsring samt att prov 48 sannolikt har splint. En gemensam avverkningstid skulle i så fall vara för prov 44, 45, 46 och 48 1216-1226.

Avverkning juni (1234)

Prov 08350, absid murrem. Den dateras endast emot 08364 och tidstäckningen är 37 år.

Avverkning vinterhalvåret 1395/96

Prov 08359, bedömd tro- eller bly-bräda.

Avverkning vinterhalvåret 1482/83- 1483/84

Prov 08351, 52, 53 och 54 samtliga från tornet som bedöms komma från ett tidigare klocktorn. Prov 58, lösfynd spån, dateras till **efter 1405** och skulle kunna höra till denna grupp. Men den avviker proveniensmässigt. Dess tillväxtområde bör ligga nära en stor grupp av virke från Hörja kyrka vilket är avverkat vinterhalvåret 1428/29, vilket skulle kunna vara en gemensam datering men alls inte säkert.

Avverknings-förslag (efter 1149, efter 1459)

Prov 08356, inmurad brandskadad trobräda. Uppenbarligen avvikande ålder eller källort från huvuddelen av det undersökta virket.

Provenienser:

A. 51, 52, 53 och 54

J. 43, 44, 46, 47*, 57, 65* och 70

K. 45, 47*, 65* och 66

*47 och 65 uppvisar mera allmänna tillväxtkaraktärer så dess tidsserier korrelera väl med många andra prover och kronologier.

Allt virke har en relativt lokal källort (inom 20 km:s radie, tyngdpunkt: väster till norr) men få prover indikera gemensam ståndort och/eller levnadstid. Provenienser A, J och K är de mest urskiljbara och renodlade. Gruppen A undantagen, så har övriga prover och även i en viss utsträckning de som ingår i grupperna J och K en oväntat svag korrelation sinsemellan. Möjligen är virket samlat från många olika markägare, därför denna spridda sammansättning, spridningen kan spåras i provernas årsringsmängd och bedömd egenålder.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger anger skilda parametrar och bedömningar.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891